

MiRA Ressurssenter for innvandrere- og flyktningkvinner jobber for å bedre innvandrere- og flyktningkvinneres levekår i Norge. Vi tilbyr juridisk bistand, krisehjelp og veiledning, kurs og seminarer, og er et generelt møtested for minoritetskvinner i Norge. MiRA-Senteret arrangerer kulturelle og sosiale aktiviteter og jobber aktivt for å opprettholde og utvide et nettverk av minoritetskvinner i Norge og internasjonalt. I tillegg til våre faste tjenester og aktiviteter driver vi en utstrakt informasjonsvirksomhet som er rettet både mot innvandrere- og flyktningkvinner og mot samfunnet ellers. Vi utgir to ganger i året tidsskriftet MiRA. MiRA-Senteret er det eneste i sitt slag i Norden.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
PB 8019 Dep
0030 Oslo

Oslo 19.10.2009

Deres ref: 200805212-

Høringsuttalelse til høringen – forslag til endringer i lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap (statsborgerloven) og forskrift 30. juni 2006 nr. 756 om erverv og tap av norsk statsborgerskap (statsborgerforskriften)

MiRA-Senteret takker Arbeids- og inkluderingsdepartementet for muligheten til å komme med en høringsuttalelse i forbindelse med ovennevnte høring.

MiRA Ressurssenter for innvandrere- og flyktningkvinner er en landsdekkende, frivillig organisasjon som har mange års erfaring med spørsmål knyttet til likestilling og juridiske rettigheter for kvinner og unge jenter med minoritetsbakgrunn i Norge. Vi har i mange år frontet arbeidet med å fremme reell likestilling og integrering av kvinner og jenter med minoritetsbakgrunn i det norske samfunnet. Våre målsettinger er tuftet på et ønske om et flerkulturelt samfunn basert på likestilling mellom kjønn, og mennesker med ulik etnisitet og religion. Senteret er også et sosialt samlingssted hvor kvinner med minoritetsbakgrunn kan møte likesinnede og daglig har vi kontakt med kvinner og jenter som tilbys juridisk bistand, krisehjelp og veiledning. Ved siden av våre faste tjenester og tilbud driver vi en utstrakt informasjonsvirksomhet som er rettet mot både minoritetskvinnene og samfunnet ellers.

Gjennom vårt mangeårige arbeid har vi dessverre sett flere eksempler på at den norske staten og lovverket ikke ivaretar minoritetskvinner – og menns behov og rett til å leve et fullverdig liv i det norske samfunnet. MiRA-Senteret ønsker også å uttrykke bekymring for utviklingen i lov- og forskriftsendringer, da disse ofte innebærer innstramninger og restriksjoner som begrenser innvandreres og flyktnings muligheter. Lovendringer og endringer i forskriftene er av stor betydning og får alvorlige konsekvenser – for borgere av andre land enn Norge, men også for rikets egne borgere. Stemmer som formidler det sivile samfunns interesser må være en viktig del av prosessen med hensyn til endringene i lov og forskrifter som ønskes vedtatt. Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) ber om uttalelse til forslag om endringer i statsborgerloven og -forskriften.

MiRA-Senteret har valgt å respondere kun på de punktene som senteret mener vil få konsekvenser for de det berører i et minoritets- og likestillingsperspektiv, og våre brukere og målgrupper: minoritetskvinner (eller barn) bosatt i Norge. MiRA-Senteret ønsker å kommentere de konkrete endringene punkt for punkt, slik de fremkommer i høringen.

1. Identitetsvilkåret i statsborgerloven § 7

Departementet finner at gjeldende regler i statsborgerloven og -forskriften ikke er tilstrekkelig klare på hvilket beviskrav som gjelder ved identitetsvurderingen, og foreslår at identitetsvilkåret i statsborgerloven § 7 første ledd bokstav a endres slik at søkeren på vedtakstidspunktet må ha *klarlagt sin identitet*. Hovedregelen skal være at alle som søker om norsk statsborgerskap i utgangspunktet skal oppfylle det strengeste beviskravet, som innebærer at det må være åpenbart at de fremlagte opplysningene viser søkerens rette identitet. Med åpenbart menes her kvalifisert sannsynlighetsovervekt.

MiRA-Senteret ser ovennevnte endringsforslag som et eksempel på regjeringens stadige innstramminger i asylpolitikken, som videre vanskeliggjør innvandreres muligheter til å få statsborgerskap i Norge. MiRA-Senteret stiller spørsmålstegn ved premissene for lovforslaget, og etterlyser klarere retningslinjer med hensyn til den konkrete saksbehandlingen. Hvordan skal identitet rent faktisk vurderes med hensyn til søkere fra de ulike landene? MiRA-Senteret mener det er svært viktig at man under innføringen av en slik klarlegging av søkers identitet også utreder klare retningslinjer for hva som er id-tvil. Hvilken grad av id-tvil kan man akseptere før identiteten til en søker anses som ikke klarlagt? Det burde slik MiRA-Senteret ser det være sterk sannsynlighetsovervekt for at en skal konkludere med at det er id-tvil, siden det får store konsekvenser for søkeren om saksbehandler mener at identiteten ikke er sannsynliggjort. Ordlyden *kvalifisert sannsynlighetsovervekt* krever også at man har klare retningslinjer, slik at det ikke er opp til saksbehandler etter skjønn å vurdere søkerens mulighet for statsborgerskap.

I tilfeller der unntak fra dokumentasjonskravet gjelder, kreves at det i beviskravet må foreligge *alminnelig sannsynlighetsovervekt* for at den opplyste identiteten er riktig. MiRA-Senteret stiller videre spørsmålstegn ved ordlyden "alminnelig sannsynlighetsovervekt" ved at det med en slik upresis formulering også her synes åpent for saksbehandler etter skjønn å definere hva som til en hver tid er av sannsynlighetsovervekt, og hva som ikke er det. MiRA-Senteret mener at denne nokså upresise formuleringen også kan få negative konsekvenser for søkeren.

2. Innføring av særregler knyttet til identitetsvilkåret for barn

På bakgrunn av direktoratets anbefaling om at barn undergis en annen identitetsvurdering enn voksne, og at barn kan innvilges statsborgerskap til tross for at det hefter tvil ved en avforeldrenes identitet, vurderer departementet å endre regelverket slik at det bedre ivaretar situasjonen for barn.

MiRA-Senteret er positive til Arbeids- og inkluderingsdepartementets forslag om lovendringen, som gjør at barn kan innvilges statsborgerskap til tross for at det hefter tvil ved en av foreldrenes

identitet. MiRA-Senteret støtter videre departementets forslag om at barn som søker statsborgerskap som bipersoner, sammen med eller i etterkant av sine foreldre, i medhold av statsborgerloven § 17 skal gis rett til statsborgerskap, selv om foreldrene får avslag på sin søknad, dersom avslaget skyldes at identitetsvilkåret ikke er oppfylt. MiRA-Senteret mener barn er selvstendige rettssubjekter som bør få klarlagt sin identitet uavhengig av foreldrenes tidligere handlinger. MiRA-Senterets mangeårige erfaring fra arbeid med unge jenter og barn med minoritetsbakgrunn, har gang på gang vist hvor viktig fokus på forebygging er i forhold til å sikre rettssikkerheten til denne gruppen av mennesker. MiRA-Senteret er svært glade for forslag til lovendringer som bidrar til å ivareta barnas rettigheter i større grad. MiRA-Senteret mener for øvrig flest mulig barn som vokser opp i landet, burde få bli norske statsborgere.

3. Innføring av særregler knyttet til identitetsvilkåret for personer over 18 år.

Departementet foreslår å innføre en særløsning statsborgerloven for søkere med lang botid i landet, som oppfyller vilkårene for bosettingstillatelse, men som ikke klarer å oppfylle identitetsvilkåret i gjeldende statsborgerlov § 7 første ledd bokstav a. Det foreslås at identiteten skal anses som klarlagt, dersom søkeren har vært registrert i folkeregisteret med den samme identitete i minst 10 år og det ikke fremkommer nye opplysninger som gir grunn til å tvile på søkerens oppgitte identitet.

MiRA-Senteret er positive til innføringen om en særregel for personer over 18 år med lang botid og ikke klarlagt identitet, på bakgrunn av en tanke om at det å ha statsborgerskap i det landet man bor fremmer integrering og samfunnsdeltakelse.

4. Søkerens opplysningsplikt

Departementet mener at en tydeliggjøring av søkerens opplysningsplikt vil kunne bidra til å effektivisere saksbehandlingen, og foreslår at det innføres en ny regel i statsborgerloven § 29, som fastsetter at søkeren har generell plikt til å legge frem alle opplysninger som er av betydning for statsborgersøknaden.

MiRA-Senteret er bekymret med hensyn til forslaget som er nok et eksempel på innstramninger og en mer restriktiv innvandringspolitikk. Det argumenteres med at endringen vil bidra til en effektivisering av saksbehandlingen. Dette er et hensyn MiRA-Senteret mener ikke burde prioriteres foran søkerens muligheter og rettssikkerhet. Søkeren er allerede i dag pliktig å legge frem alle opplysninger som er nødvendig for at utlendingsmyndighetene skal kunne ta stilling til om de rettslige vilkårene for statsborgerskap er oppfylt. MiRA-Senteret mener at fungerende regler er tilfredsstillende, der prinsippet nettopp er at søkeren gir den dokumentasjonen hun eller han har mulighet til. Forslaget om en tydeliggjøring av søkerens opplysningsplikt er slik MiRA-Senteret opplever det med på å legge mer ansvar på søkeren – og mindre på myndighetene. Tidligere ville saksbehandler være nødt til å ta en helhetsvurdering før hun eller han kunne konkludere på bakgrunn av saken. Med en innføring av dette lovforslaget kan for eksempel det at søkeren ikke innhar informasjonen som kreves, eller at søkeren ikke vet, brukes mot henne eller han i større grad enn tidligere.

5. Kravet til oppholdstid

Statsborgerloven § 7 første ledd bokstav e stiller krav om at søkeren til sammen har syv års opphold i riket i løpet av de siste ti årene med oppholds- eller arbeidstillatelser av minst ett års varighet for å erverve statsborgerskap. Departementet foreslår at det gjøres en regelverksendring slik at opphold med varighet på mindre enn ett år også medregnes i oppholdstiden.

MiRA-Senteret er positive til denne regelverksendringen, som gjør at søkeren raskere vil kunne oppnå de nødvendige syv årene med opphold i landet og videre statsborgerskap på bakgrunn av sammenlagt opphold.

Departementet foreslår videre at lovendringen også innebærer at søker som ikke får tillatelse samtidig som hovedpersonen, og dermed får tillatelse av mindre enn ett års varighet, også skal regnes inn i botiden ved søknad om statsborgerskap.

MiRA-Senteret er positive til dette forslaget, og understreker viktigheten av at familier ikke opplever at den enes opphold (når det er av mindre enn ett års varighet) ikke teller inn i de syv årene med opphold som kreves for å erverve statsborgerskap.

6. Barn under to år som søker om statsborgerskap som bipersoner

Barn av den som erverver eller har ervervet norsk statsborgerskap kan erverve norsk statsborgerskap som biperson, jf. statsborgerloven § 17. Det er da et vilkår at barnet har oppholdt seg i riket de siste to årene med oppholds- eller arbeidstillatelser av minst ett års varighet. Departementet foreslår at det ikke skal stilles krav om oppholdstid i riket for barn under to år som søker om statsborgerskap etter statsborgerloven § 17.

MiRA-Senteret bifaller departementets forslag med hensyn til oppholdstid for barn under to år som søker om statsborgerskap etter statsborgerloven § 17. Vi støtter departementets argument om at dette sikrer at man ikke kommer i en situasjon der foreldrene og barnets eldre søsken erverver norsk statsborgerskap, mens barnet selv må vente på dette til det fyller to år. MiRA-Senteret foreslår videre en utvidelse utover dette endringsforslaget som gjelder to år gamle barn. Alle mindreårige barn av personer med norsk statsborgerskap burde slik MiRA-Senteret ser det automatisk få samme status.

7. Barn som søker statsborgerskap som biperson og som er 18 år mellom søknadstidspunktet og vedtakstidspunktet

For å erverve statsborgerskap må søkeren fylle vilkårene for erverv av statsborgerskap på vedtakstidspunktet, jf. Statsborgerloven § 7 første ledd. Dette innebærer at barn som søker om statsborgerskap som bipersoner, sammen med eller i etterkant av en eller begge av sine foreldre jf. Statsborgerloven § 17, må være under 18 år på vedtakstidspunktet for å omfattes av

bestemmelsen. Departementet anser det som uheldig at personer som søker om statsborgerskap som bipersoner etter statsborgerloven § 17, vil kunne få avslag fordi de fyller 18 år mellom søknadstidspunktet og vedtakstidspunktet. Departementet foreslår at det skal være søkerens alder på søknadstidspunktet som legges til grunn.

MiRA-Senteret er positive til dette forslaget til lovendring, som etter vårt syn bedre vil ivareta barns rettigheter på en måte som samsvarer med menneskerettighetene. Erfaringer senteret har gjort seg viser at søkere som er under 18 på søketidspunktet i alt for mange tilfeller ender opp med å få avslag fordi saksbehandlingstiden har gjort at barna har fylt 18 før vedtakstidspunktet. Dette fører igjen til store konsekvenser ikke bare for den det gjelder, men for hele familien – for deres familiesituasjon og livssituasjon i Norge.

8. Overgangsalder for adopterte barn

Departementet foreslår at det tas inn en overgangsbestemmelse for barn som ble adoptert av norsk statsborger før gjeldende lovs ikrafttredelse og som ikke ble omfattet av 1950-lovens § 1 a, slik at ingen barn kommer dårligere ut etter gjeldende regelverk enn de ville ha gjort etter 1950-loven.

MiRA-Senteret stiller seg positive til dette endringsforslaget, som slik MiRA-Senteret ser det ivaretar adoptivbarns behov.

10. Kravet til sammenhengende opphold i statsborgerloven §§ 15 til 17

MiRA-Senteret støtter departementets vurdering i at det er en uheldig konsekvens av statsborgerregelverket at en som søker om statsborgerskap etter statsborgerloven §§ 15 til 17 vil måtte oppholde seg ytterligere to eller tre år i landet dersom vedkommende har søkt om fornyelse én dag for sent eller mer. MiRA-Senteret støtter videre departementets forslag om at det ved søknader om bosettingstillatelse etter utlendingsloven skal aksepteres glipper mellom tillatelser inntil tre måneder i løpet av en treårsperiode.

MiRA-Senteret er positive til departementets endringsforslag, som slik MiRA-Senteret ser det gjør det lettere for søkeren å erverve statsborgerskap. Å være nødt til å sette livet sitt på hold i 2 – 3 år fordi søknaden er sendt en dag eller mer for sent er mer enn urimelig, og kan gi store konsekvenser for den det gjelder.

11. Unntaksregler for søkere med sperret adresse i folkeregisteret

Dersom det stilles krav om løsning til søkere med sperret adresse i folkeregisteret, vil søkeren kunne bli nødt til å oppgi sin sperrede adresse til hjemlandets myndigheter eller landets representasjon i Norge eller i utlandet. Dette kan i følge departementet medføre fare for søkerens liv og helse at den sperrede adressen blir kjent for uvedkommende. I Norge kan ikke

utlendingsmyndigheten få opplysninger om søkerens faktiske adresse dersom den er gradert STRENGT FORTROLIG, med unntak av skatteetaten. Søkerne bør derfor ikke settes i den situasjon at den sperrede adressen må oppgis til hjemlandets myndigheter.

MiRA-Senteret støtter departementets forslag om at det ikke skal kreves løsning fra annet statsborgerskap, der søkeren har sperret adresse i folkeregisteret, og der hensynet til søkerens sikkerhet tilsier at søkeren ikke bør pålegges å ta kontakt med myndighetene i tidligere hjemland. Dette styrker slik MiRA-Senteret ser det den enkeltes rettsikkerhet.

MiRA-Senteret takker igjen for anledningen til å komme med en høringsuttalelse vedrørende høringen – forslag til endringer i lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap (statsborgerloven) og forskrift 30. juni 2006 nr. 756 om erverv og tap av norsk statsborgerskap (statsborgerforskriften), og ser frem til en endelig avklaring av lovendringen.

Med vennlig hilsen,
MiRA-Senteret

Fakhra Salimi
Leder